

וקראת לשבת עונג

אלון תרני הפאכע באקדע ובסולת פלאוו

גליון מס' 663

פרשת כי תבוא

כ"א באלול התשפ"ב

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לעינ' שאלו בן סליבה ע"ה | לעינ' שלמה יחיאל בן שבע ע"ה | לעינ' יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לעינ' שמעון בן חביבה ע"ה | לעינ' רחל שגה בת מנורה ע"ה

לע"נ מרן רשכבה"ג שמריהו יוסף חיים בן פעשא מרים זצוק"ל ומרן ראש הישיבה הגאון ר' שלום בן תופחה זצוק"ל



לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

סוד ההצלחה

לתועלת שוחרי התורה, גילה פעם מרן זצ"ל, באוזני בנו הג"ר יצחק שליט"א, מהו סוד הצלחתו לעלות למעלה הפיסגה, ולקנות את קנין התורה באמת, וכך אמר לו רבנו: "תדע לך, שבצעירותי מעולם לא קראתי עיתון, ולא הייתי שומע חדשות מהרדיו כלל ועיקר, ועל אף שהיו אז בעולם תקופות סוערות כהשוואה ושאר מאורעות ומלחמות בישראל, עם כל זה, לא הצצתי מעולם בעיתון.

והוסיף עוד ואמר לו רבנו: "סוד הצלחתי הוא אך ורק שהייתי שקוע בלימוד מבלי לידע ולהתעניין בשום דבר אחר. כל מה שהיה מעניין אותי, היו רק דברי הש"ס והראשונים והאחרונים." עכ"ל.

"נמתין עד שחכם עובדיה יבוא!"

כשחזר רבנו ממצרים, למד בכולל של הגאון הרב צבי פסח פראנק זצ"ל, רבה של ירושלים, שם למדו הרבה מגדולי הדור הקודם, כהגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל, הגאון רבי יעקב בצלאל ז'ולטי זצ"ל, הגאון רבי יעקב ישראל פישר זצ"ל, ועוד גאונים.

פעמים רבות, כשהיה נוצר ויכוח הלכתי סוער בין הרבנים הגאונים אברכי הכולל, בראותם שלא הגיעו לעמק השווה, היו אומרים זה לזה: "נמתין עד שחכם עובדיה יגיע ונשאל מה דעתו בעניין".

ואכן כשהיה רבנו מגיע לכולל בשעת הצהריים (כיון שבבוקרהיהמתמקדרבנובלימודיהואשיישובכתבת פסקיו), היו מציעים לפני רבנו את ספקותיהם, ורבנו החל משיב לאלתר, "סברת כבודו כתובה בספר פלוני, אך בספר פלוני העיר עליו וכתב ליישבה כך וכך.

כולו כמעייין המתגבר להוסיף להביא להם מקורות חיים מדברי השות"ם בבקיאאות עצומה ולא רק מסקנת הדברים, עד שפשט כשמלה את כל ספקותיהם, נלמד ממעשיו ונדבק בדרכיו, להתעלות במעלות התורה והיראה, אכ"ר.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלם מאיר ואלק שלם"א



הברכה והאסם

ברכות שנאמרו בפרשתנו - יתן ה' ויתקיימו בנו במהרה! - נאמר: "יצו ה' איתך את הברכה באסמיק". והקשה הרב "צרוור המור" זצ"ל, מדוע נאמר "באסמיק". מדוע לא נכתב: "יצו ה' לך את הברכה!" ותו לא. הוא תירץ על כך. אבל כדי שנבין את תירוצו לאשורו, וכדי שנפיק ממנו את הלקח, נקדים סיפור.

מעשה באדם מוכה ומיוסר, שבא לפני החכם ושטח את מצוקתו ועוניו. מה יש לומר, הגיעו מים עד נפש. הוא חולה, ואינו יכול לעבוד. הילדים שואלים לחם, והבית ריקן. בתו הגיעה לפירקה, ואין בידו נדוניה. ועתה נתקפה אישתו במחלה נוראה, ואין הוא יכול לקנות תרופות עבורה. רע ומר, רבי, הושיעה נא! בכה עימו החכם, ואמר: "כלום בידי, ידי בשר ודם, להושיע? בעל הרחמים יושיעך! התפלל לפניו, וגם אני אתפלל עבורך, שתזכה בגורל בשבוע הבא ותבוא הרווחה. גם לחם לפי הטף, גם נדוניה לבתך, ותרופות לרעייתך. וישלח לך הקדוש ברוך הוא רפואה שלימה במהרה!" "אמן", ענה האיש, והתקווה גאתה בליבו: ברכה כזו! השבוע חלף עבר והאיש הופיע בשנית, שבור ורצוץ. בתו בגרה בעוד שבוע, רעייתו עדיין מתייסרת בחוליה, והילדים נמקים ברעבונם. מה יהיה, רבי?

חווור פניו של החכם: "כלום לא זכית בגורלך?" "לא, רבי!"... והחכם מלובן היה, מלומד בניסים. חלשה דעתו: הכיצד לא נשמע קול בקשתו במרום? שמא הקיטרוג כה רב, וכוחות הסיטרא אחרא הטילו את כל כובד משקלם, וסגרו שערי שמים משמוע תפילה? הרגיע את האיש באמת: "אל חשש, בשבוע הבא תזכה בגורל!" עמד וייחד יחודים, עשה תיקונים, התפלל מקירות לבו, והמתין לבשורה הטובה. כעבור שבוע הופיע היהודי, ומבע עיניו סיפר הכל: מצבו עוד הלך והחמיר - ובגורל לא זכה! נרעש החכם, ולא ידע פשר דבר. בערב עשה "שאלת חלום". שיאמרו לו מן השמיים למה ועל מה לא נתקבלה תפילתו. האם כה גדול הקיטרוג - ואולי נמצא פגם בתפילה? באישון לילה, בנפול תרדמה על אנשים, ענוהו מן השמים לאמר: "שמע ה' את תפילתך עוד בתחילה. גם הסכים להענות לה". "ומדוע" - שאל - "מדוע אין הלה זוכה בגורלך?" ענוהו: "יען כי לא קנה כרטיס הגרלה"...

זהו, העיקרון מובן. ה' מוכן לעזור, ורוצה לעזור - בתנאי שהאדם יתחיל, יושיט יד, יעשה את שלו. זהו שנאמר: "וברכתך - בכל אשר תעשה". אתה תעשה, והברכה בוא תבוא. וכך סיפר אליהו הנביא זכור לטוב: פעם הייתי עובר ממקום למקום. מצאני אדם ואמר לי: שאלה לי, ומתיירא אני שמא תקפיד עלי. אמרתי לו: חס ושלום שאקפיד, אם אתה שואלי בדבר תורה. אמר לי: רבי, מפני מה כתוב: "נותן לחם לכל בשר", וכתוב: "נותן לבהמה לחמה" - וכי אין אדם חייב לטרוח על מזונו? אמרתי לו: כך יסד הקדוש ברוך הוא, שהאדם עושה בידיו והקדוש ברוך הוא מברך מעשיו. שנאמר: "למען יברך ה' אלקיך בכל מעשה ידיך", יכול אפילו יהא יושב ובטל, תלמוד לומר: "אשר תעשה". צא ולמד מן השוטה שניטלה ממנו חכמה ואינו יכול לפרנס עצמו - מפרנסו הקדוש ברוך הוא כבהמה חיה ועוף! חז"ל מספרים על רבי חנינא בן דוסא שביקש להביא מתנה לבית המקדש. מצא במדבר אבן שיש נהדרת, פיסל אותה לתפארת, אבל לא היו לו מעות להעלותה לירושלים. באו מלאכים ונדמו לו כסבלים, ביקשו סכום פעוט ואמרו לו: "תן ידך עימנו". הניח ידו על האבן - ותוך שעה קלה היו בירושלים, בקפיצת הדרך, והם נעלמו מן העין. וכתב על כך רבינו ה"בן איש חי" זצ"ל: לקח הסיפור הוא: "תן ידך עימנו". אתה שים יד - וה' יעזור בדרך מופלאה!

וזהו פירוש הפסוק "יצו ה' איתך את הברכה באסמיק". הברכה תבוא מן השמיים - אם אנחנו נכין את האסם, את כלי הקיבול. אם נעשה את שלנו. במה דברים אמורים? כולנו רוצים ברכה ממרום. שנה טובה ומבורכת, אושר ועושר, בריאות ונחת, שמחה וכבוד - הכל בכל מכל כל. והקדוש ברוך הוא, יש לו הכל, והוא רוצה לתת הכל. אבל מה, עלינו להכין את האסם, יותר מצוות, יותר שיעורי תורה, להטיב דרך - ואז תושפע עלינו ברכה עד בלי די!



עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"ושמחת בכל הטוב"

סיפר הרה"ג דוד ברוורמן שליט"א: לפני שנים ניגשתי למרן הרב שטיינמן, ושאלתי אותו על מה נכון שאדבר כאשר אני מגיע להרצות בסמינרים וישיבות בחודש אלול? יש הרי המון נקודות, מה הכי חשוב להעלות? ענה לי מרן הרב שטיינמן: "יש להדגיש את התקווה שבימים הנוראים". העזתי ושאלתי למה להתמקד דווקא בה?

אמר לי הרב שטיינמן שהדורות חלשים משהיו, ששימת הדגש על הפחד בפני הצעירים עלולה להרחיקם מלשמעו. קיבלתי על עצמי לעשות כדברי הרב וכבר באותה שנה ראיתי בעיניים עד כמה היו דבריו צודקים ומבינים לנפש האדם. לאחר הימים הנוראים של אותה שנה ניגש אלי אברך יקר שגר באלעד, וסיפר לי מעשה: בבית הכנסת שלו עשו האברכים חשבון שבין מנחה של יום כיפור לתפילת נעילה, יש חמש דקות שאפשר לנצל, וחיפשו מישהו שיירוש בזמן הקצרצר הזה דרשה מעוררת. אחד האברכים נענה לאתגר. הימים היו הימים שלפני תקופת "ערבים", אותם ימים בהם קיבלנו כל כמה ימים עלון ובו מידע על אדם שנפטר ובקשה לעזור למשפחתו. אותו אברך צלצל לקופת העיר וביקש שישלחו לו את העלונים שיצאו באותה שנה,

ורק את אלו שהיו על אנשים צעירים. הוא קיבל לידיו שלושים עלונים ופתח כל אחד מהם בתמונת הנפטר, לפני נעילה, ברגעי השקט שהושלכו בקהל, הוא לקח כמה סטנדרים, חיבר לבימה ופרש את העלונים. מול העיניים של המתפללים נשקפו עכשיו שלושים דמויות של אנשים צעירים והאברך אמר רק, "כל אלו היו אתנו בשנה שעברה וכעת כבר לא, וגזר הדין שלהם ניתן ממש ברגעים אלו בשנה שעברה". זהו, מיד אחר כך הוא אסף את כל העלונים ודפק "נעילה". "מעולם לא הייתה לי תפילת נעילה מרוממת יותר מבאותה שנה", אמר לי אותו אברך אלעדי.

בבת אחת הבנתי את דבריו של הרב שטיינמן לעומק. "ומה עשיתם בשנה הבאה?" שאלתי אותו. הוא שתק. בשנה שאחר כך לא חזר האברך על הדברים שלו. הוא ידע את שידעו כולם: גם אם יחזור על הרעיון ההתעוררות לא תדמה לזו שהיתה בשנה שעברה. הנפש לא יכולה לשאת רק קושי ולכן, אחרי ששמעה את הרעיון, תהדוף אותו.

"הרעיון של האברך שאתה מספר עליו הוא אומנם מקורי אבל לא הוגן", אמרתי לאברך האלעדי והסברתי מיד: "בפיוט המרטיט 'ונתנה תוקף' לא כתוב רק מי ימות, כתוב גם מי יחיה, לא כתוב רק מי ינוע, כתוב גם מי ינוח. לא כתוב רק מי יעני, כתוב גם מי יעשר.

"הימים הנוראים אינם רק ימים של עונש ודין, הם הימים שבהם נגזרים גם כל הדברים הטובים שיקרו לאדם בשנה הבאה..

אנחנו צריכים לדעת, ובעיקר להנחיל לילדים את הידיעה, שחודש אלול והימים הנוראים הם לא הזמן שבו יקבע מי ייהרג ומי לא, הם ימים מלאי תקווה. הם ימים שבהם יכולת להיגזר על האדם כל הישועות שהוא צריך להן. הם ימים שכל הדברים הטובים מתחילים בהם. ואם נזכה להראות לילדים את הטוב והתקווה שבימים, נזכה כמו שאמר מרן הרב שטיינמן, לעודד אותם.

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות



"ארור מכה רעהו בסתר" (כז, כד).

מבאר רש"י, שארור זה נאמר על מדבר לשון הרע, שבלשונו הוא "מכה" את רעהו בסתר...

פעם אחת נסע רבי ישראל מאיר הכהן, ה"חפץ חיים", בחברת רב אחד בעניין מצוה. בדרכם עצרו באכסניה אחת ונחו בה מעמל הדרך. בעלת האכסניה, שהכירה בהם כי רבנים חשובים הם, ערכה לפנייהם שולחן והגישה מטעמים.

איך מצא חן בעיניכם האוכל? שאלה בעלת האכסניה בסיום הארוחה. מצויין! – ענה ה"חפץ חיים" – האוכל ערב מאוד לחיכנו.

ואיך נהניתם מהאוכל? שאלה את הרב השני. האוכל – השיב הרב – היה די טוב, אולם היה חסר בו מלח...

אספה בעלת הבית את כלי האוכל מעל השולחן ופנתה למטבח. לאחר שיצאה מן החדר, פנה ה"חפץ חיים" אל הרב ואמר בצער: כל ימי נזהרתי מלדבר ומלשמוע לשון הרע, והנה עכשיו, כאשר נסעתי בחברתך, נכשלתי באיסור לשון הרע... אני כה מצטער על שבאתי...

בטוח אני כי כל נסיעתנו אינה לדבר מצוה כלל! הן לא יתכן שהנוסע לדבר מצוה יכשל באיסור כה חמור!

וכי מה אמרתי? – אמר הרב – הרי אמרתי שהאוכל היה טוב, רק הוספתי כי חסר בו מעט מלח...

אינך יודע – אמר ה"חפץ חיים" – מה כוחה של מילה! הטבחית עלולה להיות אלמנה ענייה העובדת באכסניה זו כדי לפרנס את משפחתה. אחרי שאמרת כי באוכל חסר מלח, בודאי תלך בעלת הבית אל הטבחית, ותספר לה, שהאורחים מתלוננים על האוכל.

הטבחית בודאי תכחיש, או אז תתרגז עליה בעלת הבית ותאמר לה: וכי האורחים משקרים? בודאי את המשקרת...

בסופו של דבר עלולה בעלת הבית להתרגז ולפטר את הטבחית המסכנה...

ראה כמה עבירות יש בדיבור זה:

א. דיברת לשון הרע. ב. גרמת לבעלת הבית ולי לשמוע לשון הרע. ג. גרמת לבעלת הבית לחזור על הלשון הרע בפני הטבחית. ד. גרמת לטבחית שתשקר. ה. בגללך נגרם צער לטבחית.

רבי ישראל – אמר הרב – בודאי הינך מגזים...

כלל וכלל לא – אמר ה"חפץ חיים" – בא עימי וראה.

נכנסו שני הרבנים למטבח ומה עיניהם רואות? הטבחית עומדת ובוכה בדמעות חמות...

כאשר הרב ראה את הטבחית בוכיה, הבין כי רבי ישראל צדק. משום כך מיהר אל בעלת הבית והתחנן בפניה שתסלח לטבחית האומללה ותשאיר אותה על כנה.

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים



שתמליכוני

עליכם (א)

אל הרבי ה'בית אהרן' מקארלין הגיע

חסיד לאחר שלוש שנים בהן לא ביקר אצל הרבי. לשאלת הרבי מדוע לא ראו אותו שלוש שנים? ענה החסיד: "לפני שלוש שנים שמעתי מהרבי אמירה שנתנה לי כוח לעבוד את ד' לשלוש שנים, כעת הרגשתי שאני צריך חיזוק נוסף אז הגעתי לרבי". לבקשת הרבי, חזר החסיד על האמירה: "הרבי אמר אז כך: כמה טוב לנו שיש לנו בורא עולם שאנו יכולים לעבוד אותו היכן שאנו רוצים... מתי שאנו רוצים... ועם מה שאנו רוצים..."

הרבי, כששמע שאמירה זאת נתנה כוח ליהודי לשלוש שנים, העתיק אותה בכתב ידו בספרו. אשרינו שזכינו יש לנו בורא עולם, זכינו שאנו עבדיו, את הבורא אנו יכולים לעבוד וצריכים לעבוד בכל מצב, כשקל ונוח וכשקשה ומעיק, כשאנו שמחים ומאושרים, כמו כשאנו עצובים ובוכים, ביום ובלילה, בחול ובמועד, אין זמן ואין מצב

בו אין אפשרות ואין חיוב לעבוד את ד'. יהודי עובד את ד' סביב כל שעות היממה, יש הלכות מסודרות לכל צעד ושעל, יש הלכות איך הולכים לישון, איך ישנים, איך קמים, איך אוכלים, איך מנהלים עסקים, כלשון הפסוק 'בכל דרכך דעה', בכל רגע ובכל מצב יש לנו תפקיד וייעוד.

אוי לו למלך שעבודתו מוגדרת ומוגבלת, אוי לו למלך שאפשר לעובדו רק בצורה כזאת, ורק בזמן מסוים, זהו מלך מוגבל, מלך מסוכן... עובדי האלילים היו עובדים כל אל בסגנון מיוחד משלו, את ה'בעל פעור' עבדו בסגנון אחד, לעומת העבודה של 'זורק אבן למרקוליס' והיה גם את המולך שהיו צריכים להקריב דווקא את הילדים, כל אל עם הגבלות והגדרות משלו... מלך כל יכול! אינו מוגבל ואינו מגביל, בכל מקום ובכל מצב יכולים לעבודו.

החסיד שהזכרנו בראש המאמר, שאב חיות מהידיעה שבכל רגע יש לו אפשרות לעבוד את ד', ואם הקב"ה בהשגחתו הביא אותו למצב העכשווי כנראה שכעת הוא רוצה שאעבוד אותו כך. ידיעה זו ממלאה את החיים בתוכן אין סופי. כשיודעים שאין מצבים של בדיעבד, של אין ברירה, אלא כל מצב הוא לכתחילה שבלכתחילה. ואת אותו בורא עולם אנו עובדים כשטוב לנו כמו כשקשה לנו, אזי החיים חטיבה אחת של עבודת ד'.